

Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου

οὗ ἡ μνήμη τῇ 17ῃ Ἰανουαρίου

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ Θεοδόσιος ὁ Α΄ ὁ ἐπικληθεὶς Μέγας, γεννήθηκε στὴν Ἰσπανία τὸ 346 μ.Χ. Ἦταν γόνος μιᾶς διάσημης ἀριστοκρατικῆς οἰκογενείας καὶ ἀπὸ τὰ παιδικὰ του χρόνια ἔδειξε σημεῖα εὐσέβειας. Διακρίθηκε ὅμως πρὸς πολὺ στὴ νεανικὴ του ἡλικία γιὰ τὸ θάρρος καὶ τὴ γενναιοτήτά του στὶς πολεμικὲς τέχνες καὶ στὴ διοίκηση. Γι' αὐτὸ ὅταν ὁ νεαρὸς αὐτοκράτορας τῆς Δύσης Γρατιανὸς, κληρονόμησε καὶ τὸ Ἀνατολικὸ τμήμα τῆς Αὐτοκρατορίας τὸν πῆρε κοντὰ του συνεργάτη καὶ τὸν ὀνόμασε ὑπάτο ἀρχηγὸ τοῦ στρατοῦ. Ὁ Θεοδόσιος συνέβαλε τὰ μέγιστα στὴν ἀπώθηση τῶν βαρβάρων ποὺ πίεζαν ἀπὸ κάθε κατεύθυνση τὴν ἀχανὴ αὐτοκρατορία. Δίκαια λοιπὸν ὁ Γρατιανὸς τὸν ἔστεψε Αὐτοκράτορα τῆς Ἀνατολῆς στὴ σημαντικὴ πόλη γιὰ τὴ θέση τῆς στὴ διοίκηση τῆς χώρας, ποὺ λεγόταν Σίρμιον καὶ βρισκόταν στὸ κέντρο τῆς Ρωμαϊκῆς Εὐρώπης. Ἡ στέψη ἔγινε στὶς 16 Ἰανουαρίου τοῦ 379.

Ὁ Θεοδόσιος ὅμως δὲν ἄφησε πίσω του μόνον ἓνα σημαντικὸ πολιτικὸ ἔργο γιὰ τὸ ὁποῖο κέρδισε τὸν τίτλο «Μέγας».

Τὸ ἐκκλησιαστικὸ ἔργο του εἶναι πράγματι τεράστιο γιὰ αὐτὸς ἀπεφάσισε νὰ τερματισθεῖ πιά ἡ διαμάχη μετὰ τὸν ἀρειανισμό, ἔκανε νὰ θριαμβεύσουν οἱ τελικὲς θεολογικὲς διατυπώσεις τῶν Καππαδοκῶν Πατέρων καὶ ἐπέβαλε ὀριστικὰ τὴν διδασκαλία τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, συστήσας καὶ τὴν Β' ἐν Κωνσταντινουπόλει

Σύνοδο τοῦ 381 πού διεκήρυξε τήν θεότητα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Οἱ ἀποφάσεις τῶν Συνόδων ἐφαρμόσθηκαν αὐστηρά. Οἱ παγανιστικές θρησκείες τέθηκαν ἐκτός νόμου. Ἡ αὐτοκρατορία γινόταν ἐπίσημα πιά χριστιανική καί ἔτσι τό ἔργον τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου ἔστεφε πραγματικά καί παγίωσε τό ἔργο τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου.

Ὁ Μέγας Θεοδόσιος ἦταν πρότυπο ἡγεμόνα, πλήρης εὐσεβείας καί δικαιοσύνης καί εἶχε τό χάρισμα τῆς ταπεινώσης καί τῆς συνεχοῦς μετάνοιας ὅσο κανεῖς ἀπό ὅλους τοὺς βασιλεῖς τοῦ Βυζαντίου πού ἀκολούθησαν. Ὅμως σάν κάθε ἄνθρωπος εἶχε ἓνα μεγάλο ἐλάττωμα, τό ὅποιο ἀναγνώριζε καί ἔναντι τοῦ ὁποίου μαχόταν μέ ὄπλο τήν ταπεινώση.

Δύο περιστατικά τῆς ζωῆς του μιλοῦν γι' αὐτό.

Ἦταν στά 387 πού ἀποφάσισε νά τιμωρήσει αὐστηρά, μέ ποινή αἵματος τοὺς κατοίκους τῆς μεγάλης Θεουπόλεως Ἀντιόχειας. Οἱ Ἀντιοχειανοί εἶχαν ἐξεγερθεῖ καί εἶχαν καταρρίψει ὅλους τοὺς ἀνδριάντες πρὸς τιμὴν τοῦ αὐτοκράτορα καί τῆς συζύγου του Πλακίλλας. Ἡ αὐτοκράτειρα ἡ ἴδια ἀλλά καί ὁ Πατριάρχης τῆς πόλεως Φλαβιανός συμπαραστατοῦμενοι ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς τῆς περιοχῆς ἰκέτευσαν τόν Ἄνακτα νά φανεῖ σπλαγχνικός καί νά τοὺς συγχωρήσει. Πράγματι, ὁ Θεοδόσιος ἄξιος τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστιανοῦ ἄλλαξε ἀπόφαση καί συγχώρησε τοὺς φταῖχτες.

Τό ἄλλο γεγονός εἶναι πολὺ πιο σοβαρό. Ὅταν στά 390 ὁ Θεοδόσιος ἐγίνε καί αὐτοκράτορας τῆς Δύσεως καί ἐγκαταστάθηκε στήν Αὐλή του στά Μεδιόλανα (Τό σημερινό Μιλάνο τῆς Ἰταλίας) τιμώρησε μέ πολὺ αὐστηρό τρόπο μιά ἐξέγερση τῶν Θεσσαλονικέων δίνοντας διαταγή νά θανατώσουν πολλές χιλιάδες ἀτόμων στό ἀμφιθέατρο τῆς Πόλης. Ὁ θυμὸς πού χαρακτηρίζε τόν Θεοδόσιο ἦταν τόσο μέγας καί δέν κάμφθηκε ἀπὸ τίς

μεσολαβητικές παρακλήσεις τοῦ Ἁγίου Ἀμβροσίου ποῦ κατεῖχε τότε τὸν ἐπισκοπικὸ θρόνον τοῦ Μιλάνου.

Μετά ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἔγκλημα, ὅταν ὁ βασιλιάς θέλησε νὰ μπεῖ στὸν Μητροπολιτικὸ ναὸ ὁ γενναῖος ἐπίσκοπος στάθηκε στὴν θύρα του καὶ ἀπαγόρευσε τὴν εἴσοδο στὸν αὐτοκράτορα. Ὅλοι περίμεναν τὸ ξέσπασμα τοῦ γνωστοῦ πάθους τοῦ Θεοδοσίου, τοῦ θυμοῦ. Ὅμως ὁ Θεοδόσιος ὑπάκουσε ταπεινά, ζήτησε ἔνδακρυς συγγνώμη καὶ συγκλονισμένους καὶ ταπεινωμένους ἐπέστρεψε στὰ Ἀνάκτορα. Ἐκτέλεσε ὅλο τὸν κανόνα τῆς μετανοίας ποῦ τοῦ ἔβαλε ὁ ἐπίσκοπός του, καὶ ὅταν τὸ ἐπιτίμιο συμπληρώθηκε, ὁ βασιλιάς τοῦ κόσμου τούτου, ἐμφανίστηκε στὴν Ἐκκλησία, σάν ἕνας κοινὸς ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος, ντυμένος μ' ἕναν ἀπλὸ χιτῶνα, χωρὶς κανένα διακριτικὸ τοῦ ἀξιώματός του καὶ ἄκουσε τὴ συγχωρητικὴ εὐχή. Καρπὸς τῆς μετανοίας του, ποῦ παραδειγμάτισε ὅλο τὸ λαὸ του, ἦταν ἕνας νόμος ποῦ ἔλεγε πὼς κανεὶς καταδικασμένος σὲ θάνατο δὲν θὰ ἐκτελεῖτο ἂν δὲν περνοῦσαν 30 μέρες, ἀπὸ τὴ λήψη τῆς καταδικαστικῆς ἀπόφασης.

Τόση ἦταν ἡ μετάνοια καὶ ἡ ταπείνωση τοῦ Θεοδοσίου, ὥστε ὁ Κύριος εὐδόκησε νὰ τοῦ δωρήσει τὸ χάρισμα τοῦ νὰ κάνει θαύματα.

Διηγοῦνται οἱ βιογράφοι του, ὅτι κατὰ τὴν διάρκεια ἐνὸς προσκυνηματός του στὰ Ἱεροσόλυμα ὁ αὐτοκράτορας ἐμφανίστηκε ντυμένος σάν ἀπλὸς κοινὸς ἄνθρωπος καὶ πλησιάζοντας στὶς θύρες τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως προσευχόταν. Τότε, ὃ τοῦ θαύματος, οἱ πόρτες ἀνοιξαν μόνες τους διάπλατα καὶ ὁ ναὸς ἄστραφτε σὺν φῶς μὲ ἀναμμένα τὰ πολυέλαια καὶ τὰ κεριά ὅπως στὶς γιορτινὲς μέρες. Ὁ Κύριος ὑπεδεχόταν μὲ βασιλικὲς τιμὲς τὸν ταπεινὸ αὐτοκράτορα καὶ δοῦλο Του.

Ὁ Θεοδόσιος εἶχε ἀντιγράψει μὲ τὸ χέρι του ὅλο τὸ Εὐαγγέλιο καὶ διάβαζε ἀπὸ αὐτὸ κάθε μέρα ἀπαραιτήτως. Ἐλεγε συχνά πὼς χαιρόταν περισσότερο ποῦ ἦταν

μέλος τῆς Ἐκκλησίας παρὰ ποῦ ἦταν βασιλείας ὅλης τῆς γῆς.

Ἔτσι πέρασαν 16 ἔτη εὐσεβοῦς βασιλείας. Ὁ Θεοδόσιος σκόρπισε παντοῦ, σ' ὅλο τό Ρωμαϊκό κόσμον τὴν Ἀλήθεια, τὴν Εἰρήνην, τὴν Ἀγνότητα τῶν ἡθῶν.

Τό 395 στίς 17 Ἰανουαρίου ὁ ἐπίγειος βασιλιάς παραδίδει τὴν ψυχὴ του στὸν Οὐράνιο Βασιλιά καὶ Κύριό του. Ἦταν 60 ἐτῶν. Τό λείψανό του μεταφέρθηκε ἀπὸ τό Μιλάνο στὴν Κωνσταντινούπολη ὅπου καὶ τάφηκε μέ μεγάλες τιμές.

Εὐσεβέστατε καὶ ταπεινέ Θεοδόσιε Βασιλεῦ, τέκνον τῆς ἰσπανικῆς γῆς, πρέσβευε τῷ Κυρίῳ ὑπὲρ εὐσταθείας τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν. Ἀμήν.

Μεγαλυνάριον

Χαίροις βασιλέων ἡ καλλονή,
Γόνος Ἰσπανίας, Ἀποστόλων ὁ μιμητής·
χαίροις μετανοίας ὁ θεῖος φυτοκόμος,
στήριγμα Ἐκκλησίας, ὦ Θεοδόσιε·